

Guia de bolets per a nois i noies

Ramon Pascual

Amb la col·laboració de
Núria Duran
Mònica Pascual

Cossetània
EDICIONS

Moltes gràcies a:

Roger Adam
Manuel Alvarado
Javier Cámara
Sergi Fàustino
Celdoni Fonoll
Enric Gràcia
Pau Pascual

Primera edició: setembre del 2008

@ dels textos: Ramon Pascual

@ de l'edició: Cossetània Edicions

Edita:

Cossetània Edicions
C/ Violeta, 6 – 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91 – Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: Barreras & Creixell, s.c.p.

Dibuixos: Mònica Pascual

Dibuixos de la clau general: Pau Pascual

Fotografies: Ramon Pascual, llevat de les següents:
pàg. 86 (2) i pàg. 88 (2), Manuel Alvarado;
pàg. 126, Javier Cámara

Fotografia de la coberta: Manuel Alvarado

Versos: Celdoni Fonoll, del llibre *Fascinants bolets*

Impressió: Leitzaran Grafikak
ISBN: 978-84-9791-396-6
Dipòsit legal: SS-899/2008

A David, Joan, Xavier, Eloi, Clara, Víctor, Júlia i Ramon

Sumari

- 9 Pròleg per Enric Gràcia
- 11 Introducció

- 13 EL MÓN DELS BOLETS
- 14 Les espores
- 16 El miceli i el substrat
- 18 Els bolets
- 20 La reproducció
- 22 Els bolets al bosc
- 24 Els erols
- 26 Els líquens
- 28 Els noms científics dels bolets
- 30 La recol·lecció

- 35 ELS FONGS I LES PERSONES
- 36 Els fongs bons i els fongs dolents
- 38 Els fongs beneficiosos
- 40 Els fongs perjudicials

- 43 LA GUIA
- 44 Com s'ha de fer servir aquesta guia?
- 46 Les parts dels bolets
- 48 Clau general
- 50 Cassoleta
- 52 Orella de gat
- 54 Múrgola
- 56 Tòfona negra
- 58 Pipa
- 60 Rossinyol
- 62 Camagroc
- 64 Trompeta dels morts
- 66 Llengua de bou

- 68** Peu de rata
- 70** Gírgola
- 72** Llenega negra
- 74** Carlet
- 76** Fredolic
- 78** Anisat
- 80** Peu violeta
- 82** Alzinoi
- 84** Cama-sec
- 86** Bolet de pi rogenic
- 88** Bolet de tinta
- 90** Camperol
- 92** Apagallums
- 94** Reig
- 96** Reig bord
- 98** Farinera borda
- 100** Pebràs
- 102** Puagra retgera
- 104** Rovelló
- 106** Pinetell bord
- 108** Cep
- 110** Pinetell de calceta
- 112** Pet de llop
- 114** Estrelleta de la pluja
- 116** Ou del diable

- 119** ANNEXOS
- 120** Vocabulari
- 122** Bibliografia
- 124** Índex de noms vulgars
- 125** Índex de noms científics
- 127** Adreça de contacte

Pròleg

Abans d'escriure aquest llibre que teniu entre mans, el seu autor, en Ramon Pascual, me'n va demanar l'opinió. Home prudent, volia saber què en pensava, si preveia que hi podria haver lectors interessats que el llegíssim, si podia proposar algun aspecte que l'arrodonís, en fi, si veia futur en la idea. Va enviar-me'n l'índex i un feix de capítols. Tot seguit, em va demanar que us presentés i comentés el llibre. A la vista dels texts vaig dir-li que seria un plaer, i era veritat. Començaré dient quatre paraules sobre qui l'ha escrit.

Us avanço una definició personal: per a mi, en Ramon Pascual és un home alt que camina de puntetes. Perdoneu-me, però és una frase que tot i no ser molt bona per definir-lo ja fa temps que me la guardo. Que en Ramon és alt tothom que el coneix hi estarà d'acord. Que camina de puntetes és una concessió poètica però se'n pot treure suc. En primer lloc serveix per dir que tot i ser alt és un home que sap passar desapercebut, que no és dels que vol destacar, sobresortir, figurar, ni fer-se notar. Camina de puntetes perquè vol tenir temps per a ell i per a les seves coses. És un treballador i, a més, polifacètic. Plural, com es diu ara. Sense fer-se notar, és a arreu.

No penséssiu pas que és un micòleg acabat de sortir de l'ou. Que ja té néts! Jo el vaig conèixer a classe, jo a dalt, parlant, ell a baix, escoltant. És llastimosament poc corrent que la gent interessada en aprendre accedeixi a la Universitat quan ja té més de 40 anys. En Ramon, enginyer tècnic industrial, va presentar-se a les aules de Biologia per a estudiar aquelles assignatures que li agradaven. Entre elles, òbviament, Micologia. Des d'aleshores, i ja fa més de 20 anys, li he vist afrontar un munt de reptes, des de la presidència de la Societat Catalana de Micologia fins a dirigir la primera col·lecció de guies de natura escrites en català, la primera col·lecció de cromos de bolets, el primer gran llibre de divulgació de bolets o cursos de reciclatge per a professors de ciències... Tot, caminant de puntetes, sense fer soroll.

I, ara, la primera *Guia de bolets per a nois i noies*. És dirigida primordialment a nois i noies d'entre 12 i 16 anys, lectors que tenen un clar interès però pocs llibres. I llibres de bolets, que jo sàpiga, no en disposen de cap. La raó? A veure, de micòlegs catalans no n'hi ha molts. Més aviat, tirant a pocs, a tot estirar una cinquantena. Que tinguin l'ànim d'escriure, menys. Que els agradi divulgar, ben pocs. I que tinguin la pràctica de dirigir-se a jovent i a gent que treballa amb jovent, només un: en Ramon. Per tant, és un llibre predestinat a ser escrit per l'autor, pel que ara li podríem dir: Com és que has esperat tant de temps? Que potser no sabies que és un llibre que ens calia de veritat?

I ens calia. Sovint ens comportem com si per als més joves ja fos suficient el que es prepara per als més grans. Com si cada edat no tingués les seves necessitats culturals. Recordo quan vàrem començar el programa de TV3 *Caçadors de bolets*, i la sorpresa que ens va proporcionar l'estudi de les estadístiques. Una molt bona part dels espectadors eren afeccionats als bolets i tenien aquesta franja d'edat, menys de 17

anys. Eren espectadors que per fi tenien a disposició un programa fresc, divertit, i de bolets. I d'aquí els correus electrònics, les qüestions i les fotografies. Després de lligar aquest llibre, preveig per a d'aquí 2-3 anys un agradable increment dels treballs de recerca del batxillerat que tractaran sobre bolets. És així com es crea coneixement i s'incentiva l'experimentació. Per això ens calia!

En el llibre trobareu una vintena de planes d'introducció. Són agradables i entenedores, pel que sense adonar-vos-en estareu ficats de ple en el món dels bolets. No deixeu de banda els noms científics dels bolets. Es tracta d'una introducció senzilla i comprensible del drama de les llengües i les denominacions populars.

El gruix del llibre el formen les pàgines dedicades a la guia. De cada espècie assenyalada se'n descriuen només les característiques diferencials, allò que ens cal saber per a reconèixer l'espècie i diferenciar-la dels bolets més propers o, i això és el més important, d'aquells amb què els podríem confondre. I és que un nombre força elevat de bolets canvien de colors amb el pas del temps, quan els toca el sol o es renten amb la pluja. Un bon micòleg ha de tenir present aquests detalls i en tractar, per exemple, un bolet de color blanc assenyalar que es pot confondre amb un que tingui el barret de color verd però totalment aclarit per l'efecte de la pluja. Aquests són els llibres interessants, els que són fruit de moltes observacions i d'hores passades al camp i al bosc. El que teniu a les mans és així i, per tant, és un llibre tranquil·litzador, segur. Per acabar aquest punt, només cal veure la freqüència amb què apareix en els diferents bolets tractats l'encapçalament "confusions i similituds": tot un esforç en assegurar que no es produeixin errors i per ensenyar a observar, a descobrir diferències entre els diferents bolets. Ser observador és la clau del bon naturalista. Per aquesta raó us recomano que us endugueu el llibre al camp, que l'utilitzeu. Obriu-lo al costat de cada bolet que aneu a collir i endinseu-vos en el plaer de diferenciar, d'observar. El llibre que teniu entre mans no és fet per a estar a la lleixa d'un armari, està fet per a anar dins la butxaca o el cistell, per a embrutar-se, per a ser útil.

Per últim, unes paraules d'agraïment per als col·laboradors, representants del clan familiar Pascual-Duran. En celebro i destaco els dibuixos.

Bona feina!

Enric Gracia

Et
convido a entrar a un
món poc conegut i fascinant, el
món dels bolets. Per descobrir-lo cal que
aprenguis primer algunes coses d'aquests
éssers vius tan extraordinaris que no són ni
plantes ni animals. Després cal que entris al bosc
amb els ulls ben oberts i sovint, de quatre grapes.
A cada racó del bosc tens l'oportunitat de fer una
descoberta. Amb un bolet a la mà pots veure-hi la seva
complexa arquitectura i la seva sorprenent bellesa. Si
en saps coses, podràs interpretar la raó de la seva forma
i la funció de ca-
dascuna de les se-
ves parts i viuràs estones
d'una gran intensitat, que
la Naturalesa, sovint, té l'opor-
tunitat d'oferir-te. Si després de
tot això, resulta que has trobat un
magnífic rovelló o una succulenta
llenega, ganga! Assaboreix-lo amb
calma i vés recordant on l'has trobat,
l'olor del bosc humit i la majes-
tuositat dels arbres que
l'han ajudat a créixer.
Gaudeix d'aquesta
aventura!